

Toiminta 1983

Ilkka Lehtinen

Kuluneina viitenä ensimmäisenä toimintavuotenaan Halias on osoittanut kuuluvansa maamme tärkeimpien lintuasemien joukkoon. Miehitys ja toiminta on varsinkin syksyisin ollut jatkuvaa ja tehokasta.

Keväällä 1983 miehitys oli jälleen katkonaista keskittyen huhtikuuhun ja kesäkuun alkuun. Toiminnasta vastasivat Juha Saari (23 päivää), Pekka Topp (22), sekä Joensuuolaiset Anssi Vähätalo ja Ari Parviainen (19 päivää kumpikin).

Syksyn jatkuva toiminta alkoi 16.7. Juha Saaren saapuessa paikalle. Hän sai seurakseen 29.7. Jukka Haapalan, ja nämä Haliaksen konkarit vastasivat rengastuksesta ja havainnoinnista syyskauden loppuun, 6.11. asti. Muita pitkäaikaisia miehittäjiä paikalla olivat mm. Kari Soilevaara (27 päivää), Anssi Laurila (27), Anssi Vähätalo (20), Olli Vesikko (15), Timo Pulliainen Kouvolasta (15), ja Jan Woolthead edustaen tanskalaista Stigsnaes-lintuasemaa (10 päivää).

Havainnointi- ja rengastuspäivien jakautuminen kuukausittain:

	hav.p.	reng.p.
tammikuu	6	—
helmikuu	3	—
maaliskuu	9	6
huhtikuu	29	5
toukokuu	13	3
kesäkuu	16	9
heinäkuu	20	17
elokuu	31	31
syyskuu	30	30

Stajausbunkerin puunlatvojen tasalta nähtynä. Kaukoputkillaan Gäsörsuddenille päin tapittavat ahkerat aamuvakiomiehet Risto Pylvänäinen, Anssi Vähätalo ja Kari Soilevaara.

MATTI LEHTI

		31	31
lokakuu		8	6
marraskuu		—	—
joulukuu		—	—
yhteensä	1983	196	138
	1982	167	
	1981	218	
	1980	208	
	1979	227	

Tammimaaliskuu. Leutona talvena Uddskatanin edustalle alkoi muu-
dostua jättä vasta helmikuussa, ja
kevään miehityksen alkaessa 25.3.
ulkomeri oli jo avoin ja saarivyo-
hykkeessä isoja sulia. Niinpä talvi-
känneillä nähtiin vesilintuja mu-
kavasti, erikoisimpina tavi ja pik-
ku-uikku, molemmat 3.2. Maalis-
kuun lopussa vesiäisten muutto oli
käynnistynyt. Esim. 26.3. laskettiin
1000 haahkaa ja nähtiin kaksi risti-
sorsaa ja kolme punasotkaa. Ke-
vään ensimmäinen meriharakka
havaittiin jo 28.3.

Huhtikuussa oli yhtä päivää lu-
kuunottamatta jatkuva miehitys.
Meren ollessa jäistä vapaa jäi haah-
kan muotonhuippu Haliaksen
oloissa vaatimattomaksi. Suurim-
mat kerääntymät nähtiin 16.4., jol-
loin Uddskatanin ympäröstössä uis-
kenteli 4000 haahkaa. Muuttavia
kirjattiin 1500. Kymmyhaahkoja
havaittiin samoihin aikoihin kolme
yksilöä. Yllättävää sentsijaan oli la-
pasotkan runsas esiintyminen jo
18.4., jolloin muuttavia sotkia kir-
jattiin seuraavasti: lapasotka 153,
tukkasotka 85, lapa-/tukkasotka 42
ja punasotka 13. Saman päivän toi-
nen suola oli kurkimuutto. Näitä
pitkäkoipia matkasi kohti poh-
joista yhteensä 868, mikä oli koko
Tringan alueen kevään huippuno-
teeraus.

Kuun loppupuolen voimakas
lämpöaalto toi useita etujassaa ole-
via muuttajia, esim. valkoviikon
20.4. ja nuolihaukan 22.4. Jälkim-
mäisenä päivänä nähtiin ensimmäi-
nen kirjosiippo, ja seuraavan vii-
kon aikana hyönteissyöjät lisäänt-
yivät tasaisesti. 28.4. kovan muut-
toyon jälkeen kirjosiippoja oli jo 10
yks. Uddskatanilla. Silloin havait-
tiin myös ensimmäiset leppälinnut
ja pensastaskut, molemmat viiden
yksilön voimalla. Huhtikuun eri-
koisuusvoima mainittakoon sepel-
rastas 22.4., ja 25.4. nähty kevät-
kauden ainoaksi jäänyt asemanpin-
na, kuningaskalastaja. Nokkavar-
pusia havaittiin ensimmäillään 18.4

MATTI LEHTI

Staijausbunkkeri on myös erinomainen kuvauspaikka. Pedot menevät usein läheltä ja matalalla. Kuvassa syksyinen nuori mehiläishaukka.

viisi ja 19.4. kuusi muuttavaa.

Loppukevät. Toukokuun havain-
nointi jäi viikonloppukäyntien vara-
raan. 21.5. nähtiin neljän allihaah-
kan parvi ja seuraavana päivänä
muuttava turkinkyhky, Kesäkuun
alussa oli kahden viikon katkoton
miehitysjakso. Käpylintumuutto oli
parhaimmillaan 1.6., jolloin kirjat-
tiin 300 yksilöä. 5.6. nähtiin neljä
turturikyhkyä ja seuraavana päi-
vänä aivan stajiausbunkkerin yli
koilliseen matkaava kattohaikara.

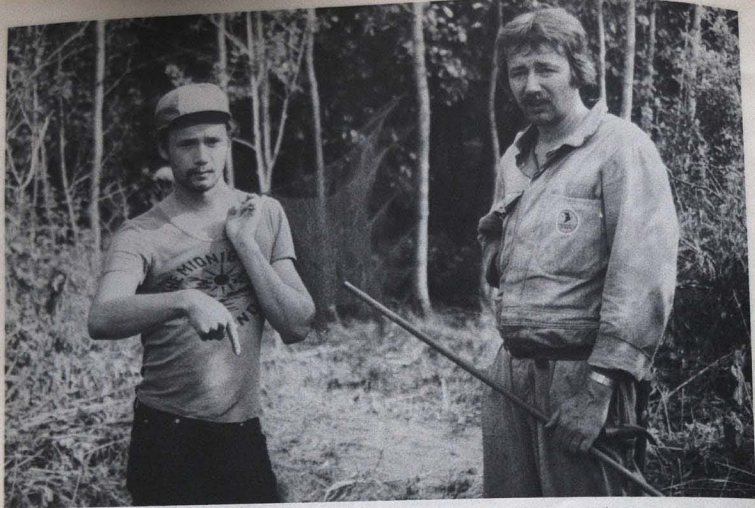
Rengastussaaliista mainittakoon
Haliaksen toistaiseksi paras luhta-
kerttuspäivä 5.6., jolloin merkittiin
neljä yksilöä. Kesäkuun alussa
aseman pihalla ja ympäröstössä sa-
moilleet kolme hirvää aiheuttivat
päänvaivaa rengastajalle, joka jout-
ui poistamaan lintuverkot jotta
sarvipäät eivät ehtisi niitä tallo-
maan.

Heinäkuu. Upean syyskauden jat-
kuva rengastustoiminta ja havain-
nointi pyörähti käyntiin kuun puo-
livälissä. Heinä-syyskuussa Gäsörs-
uddenin ja Kalskärin särkillä ta-
pahtuva kahlaajien katsikapyynti ei

tällä kertaa tuottanut Haliaksen
huippulukuja, mutta lajisto oli jäl-
leen monipuolista. Peräti 20 lajia
kirjattiin rengastusluetteloon, mm.
aseman ensimmäinen pikkukuovi.

Ristisorsan pesintä jossain Hali-
aksen alueella todettiin jälleen, kun
kuun loppupuolella kolmen nuoren
poikue nähtiin uiskentelemassa
Gäsörsvikenillä. Heinäkuun erikois-
suuksia olivat 19.7. nähty länteen
matkaava kattohaikara ja varsinais-
ena paukkuna 28.7. latvaverkosta
saatu vanha syyspukuinen sepel-
siippokoiras! Haliaksella tyypillistä
peippojen varhaista liikehdintää
todettiin parhaimmillaan 24.7. 800
yksilön voimalla.

Elokuun mieleenpainuvimpia muut-
toja olivat keltävastäräkkien huip-
punteeraus 2100 10.8., sekä 3.8.
nähdyt 1300 naurulokkia, mikä
määrä jäi kolmanneksen aseman
ennätysluvusta, mutta 'ridiaurojen'
määrätietoinen taival lounasta koti-
ni on komeaa katseltavaa. Pajulin-
nun syysmuutto huipentui 21. ja
22.8., jolloin Gäsörsvikenin ruo-
vikko ja Uddskatanin viljivät näitä
hyönteissyöjiä. Lajin rengastuslu-

"Tässä on sen verkkoseipään paikka", ilmoittaa Haliaksen rengastajakonkari Juha Saari kollegalleen Jukka Haapalalle aseman takapihan puutarhassa.

vut noina päivinä olivat 230 ja 172 yksilöä. Elokuun erikoisuudet löytyivät rengastusaalista. 22.8. merkittiin syksyn ensimmäinen lehtopöllö ja 26.8. nuori kuhankeittäjä.

Syyskuun avasi kauden ensimmäinen kuusitiainen 1.9. ja seuraava päivä toi komean vanhan muuttohaukan pariksi tunniksi Kalskäriille sapuskoimaan. Petolintujen esiintyminen oli jokseenkin normaalia kauden jäädessä kirkaasti edellisen huippusyksyn varjoon. Paras muuttopäivä oli 8.9., jolloin yhteissummasta 580 viisisataa oli varpus- ja kanahaukkoja. Kanahaukkoja havaittiin selvästi enemmän kuin viime vuosina.

Aseman havainnoijien kannattaa muistaa, että Gäsörvikenin rannat on syytä kompata usein. Erittäin tavateina päivänä 12.9. lentoon lähtevien lukuisten taivaanvuohien ja parin jänkäkurban seasta löytyi heinäkurppa ja isokirvinen! Seuraavana päivänä paikalla oli nummikirvinen! Seuraavana taas isokirvinen, joka ulompien pyrstösul-

kien puuttuessa todettiin eri yksilöksi kuin 12.9. havaittu! Se pyydystettiin ja rengastettiin. Vähälukuisten kirvisten ja västäräkkien esiintyminen oli jatkossakin poikkeuksellista. Kolmas isokirvinen muutti 9.10., ja vuorivästäräkki nähtiin syys-lokakuussa peräti neljästi! Syyskuun muita erikoisuuksia olivat ruisräkkä ja luhtahuitti, sekä 15.9. uudeksi rengastuslajiksi saatu nuori mustaleppälintu.

Niin kyyhkyjen kuin peipojenkaan esiintymisessä ei havaittu tavallisuudesta poikkeavaa. Vihervarpunen oli kaudella erittäin runsas. Parhaat muuttajamäärät kirjattiin 15.9. 13 200 ja 27.9. 23 000. Pohjansirkkuja, mukaanlukien lajilleen määrittämättömät 'tsik'-sirkut, nähtiin mukavasti 14.9. yhteensä 13 muuttavaa.

Vaelluslintujen, eritoten taisten rynnäköinti maamme eteläisimmän niemen nokkaan oli päätä huimavaa. Edellisvuosina todettu kuusitiäismäärien kasvu repesi ennustetun mukaisesti. Varsinainen tiaisrumba

alkoi 20.9., jolloin kuusitiaisia havaittiin 2000 vaeltajaa. Heti seuraavana päivänä nähtiin 3000, ja tänä huippupäivänä niitä rengastettiin peräti 467 yksilöä! Taliainen oli myös erittäin runsas. Haliaksen historian parhaana rengastuspäivänä 27.9., jolloin merkittiin yhteensä 734 lintua, niitä havaittiin yli 1000 vaeltajaa, joista 227 rengastettiin. Vielä 17.10. niitä nähtiin peräti 1 500, ja niinkin myöhään kuin 1.11. oli hyvä tiaispäivä. Silloin laskettiin 230 tali- ja 380 kuusitiasta.

Hömö- ja sinitiaismäärät vastasivat Haliaksen keskiarvoja, kun taas pyrstötiäisellä todettiin huippuvuosi. Ensimmäiset havaittiin 24.9., ja peräti 995 yksilöä rengastettiin loppusyksyn aikana. Pähkinänakkelin esiintyminen oli lähes toisinto edellisestä, vuoden 1981 vaelluksesta. Nyt niitä tarttui verkkoihin hieman enemmän, yhteensä 17, joista kuusi oli *europaeae*- ja 11 itäisen *asiatica*-rodun edustajaa. Hippipiäisten liikehdintä huipentui 24.9., jolloin Uddskatanilla nähtiin 550 yksilöä, joista 257 merkittiin. Tasaisesti ja-

kautunut runsas esiintymine tuotti 2482 rengastusta, mikä löi kirkkaasti edellisten vuosien määrät.

Pienempien pöllöjen esiintyminen oli tällä kaudella vähäistä määrän vastatessa aikaisempien vuosien keskiarvoja. Mutta isompia nähtiin poikkeuksellisesti. Syyskuun puolivälistä lähtien huuhkaja havaittiin paikalla lähes päivittäin. Yksi saatiin kiinni 30.9., ja se todettiin rengastetuksi samana vuonna pesäpoikasena Uudellamaalla. Tikkojen liikehdintä oli sangen vaisua.

Loka-marraskuun muut havainnot eivät kiinnostavuudessaan jääneet vaelluslintujen varjoon. Vesilintujen kovaa menoa nähtiin 3.10., jolloin mereltä laskettiin 50 000 muuttavaa. Syksyn ensimmäinen maakotka ekysi sumupäivänä 16.10. eteläkärjen metsikköön, törmäili verkkoihin, muttei jäänyt kiinni! Asemalle uutena lajina havaittiin 2.11. uljas nuori tunturihaukka, joka kovassa länsitulessa viipyi hetken Uddskatanalla. Yllättäen 19.10. nähtiin 40 pikkulokin parvi matkalla länteen, sekini myrskyn vallitessa. Pikkulinturintamalta pitää ensin mainita pikkubarvuset, joita lokakuun puolivälissä nähtiin kahtena huippupäivänä yhteensä 61 muuttavaa. Samoihin aikoihin osuivat

myös viherpeipon ja hempon muuttohuiput. Edellisiä laskettiin parhaana päivänä 780 ja jälkimmäisiä 160. Kottaraisen paras noteeraus todettiin 21.10., jolloin nähtiin 2 600 muuttavaa. Myöhäisistä viivytelijoista mainittakoon 10.10. rengastettu hernekerttu ja niin ikään verkosta 11.10. saatu nuori satakieli! Vielä 25.10. nähtiin muuttava turturikyppyh.

Syyskauden miehityksen viimeisinä päivinä marraskuun alussa rengastettiin kaksi tilitaitin itäisen *tristis*-rodun edustajaa ja yllättäen nuori sepelhanhi, joka oli kiikutettu paikalle Keski-Suomesta päästettäväksi jatkamaan muuttomatkaansa meren rannalta.

Mainittakoon, että Haliaksella on viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana havaittu yhteensä 244 lintulajia.

Rengastustoiminta pyydöksineen on Haliaksella vakiintunut ja oli syksyllä 1983 pääpiirteissään samanaista kuin edellisenä vuotena, katso Tringa 1/83. Haukkojen ja pöllöjen pyyntiin tarkoitettuja harvaksimaisia verkkoja hieman lisättiin. Koko vuoden rengastussummat käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

Vuosina 1979—1983 asemalla on rengastettu yhteensä 47 965 lintua

edustaan 148 lajia, joista kymmenen runsaimman osuus on 71 %. Nämä ovat: hippiainen 5 229, talitiainen 5 154, pajulintu 4 978, hömötiainen 3 507, punarinta 3 098, kuusitiainen 3 054, sinitäinen 2 722, peippo 2 590, pyrstötiainen 2 119 ja lehtokerttu 1 683. Pelkistään tiastien osuus kaikista rengastuksista on 35 %, mikä kiistatta osoittaa Haliaksen aseman erinomaisena vaelluslintupaikkana.

Toimintaa rahoitettiin Suomen Kulttuurirahaston ja Kansallispankin stipendeillä, Tringalta saadulla avustuksella, sekä asemalla käyneillä perityllä vuosimaksulla. Elinkustannuksia peittävää päivärahaa maksettiin keväällä yhdelle henkilölle kuukauden ajalta ja syksyllä kahdelle yhteensä 213 päivältä.

Hangon lintuasema kiittää Suomen Vapaasatama Oy:tä ymmärtäväisestä suhtautumisesta ja kiinnostuksesta toimintaan, Aarno Savolaista mainion uuden puuseen rakentamisesta, Jochum v. Knorringia tieteellisistä sarjajulkaisuista, Paul-Erik Haatajaa kattohuovasta, sekä tietysti kaikkia havainnoijia ja rengastajia innostuneesta ja pyyteettömästä työskentelystä. Kiitokset myös Juha Saarelle havaintojen kokoamisesta ja Jukka Haapalalle kirjoituksen tarkistamisesta.

Haliaksen havaintoja esiintyi runsain mitoin päivälehtien muuttolintukatsauksissa, ja aseman toiminnasta kerrottiin kahdessaakin Eläinmaailman numerossa. Aikaisemmat toimintakertomukset löytyvät Tringan numeroista 1/80, 2/81, 2/82 ja 1/83.

Syksyllä havaituista kolmesta isokirvisestä yksi ajettiin verkkoon 14.9. Gäsörnsuddenin särkällä, todettiin nuoreksi linnuksi ja rengastettiin. Huomaa kamalan pitkät koivet ja takavarpaan kynnet!

Tue

Hangon lintuaseman toimintaa. Maksa asemamaksu (20 mk) tai tee lahjoitus aseman pankkitilille KOP H:ki Eira 101440-11902.

Hangan lintuasemalla rengastetut linnut vuonna 1983.

	kevät	syksy	yht.		kevät	syksy	yht.		kevät	syksy	yht.
sepelhanhi	—	1	1	kehrääjä	—	1	1	sirtittäjä	1	70	71
tavi	—	1	1	tervopääsky	—	1	1	tiltalti	3	25	28
kanahaukka	—	25	25	kämpikä	—	3	3	pajulintu	25	1 429	1 454
varpuslaukka	—	109	109	palokärki	—	1	1	hippiäinen	21	2 461	2 482
hiirihaukka	—	2	2	käpytikka	—	20	20	harmaasiippo	5	112	117
piekana	—	1	1	pikkutikka	—	6	6	pikkusiippo	—	7	7
ampuhaukka	—	1	1	haarapääsky	—	16	16	sepelisiippo	—	1	1
meriharakka	—	6	6	rästyspääsky	—	10	10	kirjosieppo	2	80	82
tylli	—	14	14	isokirvinen	—	1	1	pyrstötiainen	—	995	995
kapustarinta	—	1	1	meträkirvinen	—	54	54	hömötiainen	—	403	403
tundrakurmitsa	—	1	1	niittykirvinen	—	13	13	töyhtötiainen	—	10	10
isosirri	—	6	6	luotokirvinen	—	5	5	kuusitiainen	—	1 996	1 996
pulmussirri	—	2	2	keltavästäräkki	—	51	51	sinitäinen	2	500	502
pikkusirri	—	8	8	västäräkki	1	12	13	talitiainen	13	1 283	1 296
kuovisirri	—	5	5	peukaloinen	—	26	26	pähkinänakkele	—	17	17
suosirri	—	5	5	rautiainen	2	259	261	puukiipijä	2	100	102
suokukko	—	172	172	punarinta	2	4	6	kuhankeltijä	—	1	1
taivaanvuohi	—	1	1	satakieli	2	2	2	pikkulepinkäinen	1	24	25
lehtokurppa	—	2	2	sinirinta	—	1	1	lapinharakka	—	9	9
pikkukuovi	—	4	4	mustaleppälintu	1	41	42	närhi	—	4	4
mustaviklo	—	1	1	leppälintu	1	16	16	kottarainen	7	36	43
valkoviklo	—	23	23	pensastasku	—	6	6	peippo	40	343	383
metsäviklo	—	7	7	kitvasku	16	18	34	järripeippo	2	6	8
lirio	—	1	1	mustarastas	1	34	35	viherpeippo	4	17	21
rantasipi	—	33	33	räkävirastas	1	33	34	tihli	—	1	1
kärkkikko	—	11	11	laulurastas	2	18	20	vihervarpunen	1	163	164
naurulokki	—	5	5	punakylkirastas	—	109	109	hempoo	—	1	1
kalalokki	—	16	16	ruokokerttunen	5	1	6	urpiainen	—	3	3
kesykyhyky	—	3	3	luhtakerttunen	1	12	13	pikkukäpylintu	—	3	3
käki	—	2	2	rytikerttunen	2	27	29	isokäpylintu	—	6	6
varpuspöllö	—	13	13	kultarinta	2	3	5	punavarpunen	—	10	10
lehtopöllö	—	1	1	kirjokerttu	2	3	5	punatulku	8	—	8
sarvipöllö	1	14	15	hernekerttu	3	122	125	keltasirkku	5	7	12
suopöllö	—	2	2	pensaskerttu	5	40	45	pajusirkku	—	—	—
helmipöllö	—	44	44	lehtokerttu	13	189	202	yhteensä	205	11 936	12 141
				mustapäkärttu	2	66	68	lajaja	35	105	106

KIIKARIT NETTOHINTAAN

KIIKARIT

Pentax 7 x 35 B/F	1 190,—
Pentax 8 x 30 B/F	1 090,—
Pentax 8 x 30 B/F	990,—
Pentax 7 x 35 D/F	580,—
Pentax 8 x 40 B/M/F	840,—
Pentax 8 x 30 D/F	450,—
Nikon 8 x 20 DCF	660,—
Nikon 7 x 35 DCF	1 050,—
Nikon 8 x 20 DCF	690,—
Nikon 8 x 30 DCF	990,—
Nikon 7 x 35 ECF	890,—
Nikon 8 x 30 ECF	790,—
Nikon 8 x 30 MC	1 150,—
Nikon 7 x 35 Topcoat	1 390,—
Nikon 10 x 20 ECF	730,—
Minoxia Mar. 10 x 40	1 030,—
Minoxia Mar. 8 x 27	990,—

FIMEKOSTA

FIMEKO OY Lönnrotinkatu 31 • 00180 Helsinki 18 • Puh. 605 015